

UDVIKLINGSPROGRAMMET FREMTIDENS DAGTILBUD

AARHUS
UNIVERSITET

SYDDANSK UNIVERSITET

RAMBØLL

Institut for Uddannelse og Pædagogik ved Aarhus Universitet, Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Rambøll Management Consulting (konsortiet) har fået midler fra Socialstyrelsen til sammen med op til 20 kommuner at udvikle og afprøve udviklingsprogrammet Fremtidens Dagtilbud.

Udviklingsprogrammets formål og indhold

Formålet med projektet er at få viden om, hvordan man understøtter børns læring og udvikling gennem en målrettet og systematisk pædagogisk didaktik og et systematisk forældresamarbejde, hvor dagtilbuddets ledelse er drivkraft. Effekten af indsatsen undersøges blandt ca. 9.000 børn i alderen 0-6 år.

Udviklingsprogrammet omfatter alle dagtilbud for børn i alderen 0-6 år og omfatter således både dagplejen, vuggestuer, børnehaver og integrerede institutioner. Udviklingsprogrammet afprøves frem til og med 2016. Den kommunale forvaltning vil sammen med ca. 12 dagtilbud (inkl. dagplejen) fra hver kommune være involveret i projektet i hele projektperioden.

I udviklingsprogrammet kommer de deltagende dagtilbud til at arbejde med følgende kernelementer:

- Målrettet og videnbaseret praksis
- Pædagogisk didaktik
- Forældreinvolvering
- It og digitale læreprocesser
- Kompetenceudvikling
- Ledelse.

Selve interventionsmodellen afprøves med en **BASIS-model**, hvor der udvikles temahæfter for hvert af de seks temaer i de pædagogiske læreplaner og redskaber til analyse af børnegruppens kompetenceprofil. I afprøvningen danner dette afsæt for, at dagtilbuddene skal tilrettelægge og gennemføre strukturerede pædagogiske forløb over 15 uger, hvor pædagogerne arbejder med de seks læreplans-temaer med mindre grupper af børn. Ud over BASIS-modellen består interventionsmodellen af en **it-komponent**, hvor dagtilbuddene afprøver forskellige digitale læringsredskaber i relation til temaerne sproglig udvikling og natur og naturfænomener og en **forældrekomponent**, hvor dagtilbuddene understøtter en parallel læringsindsats i hjemmet.

I udviklingsprogrammet er den løbende analyse og refleksion over egen pædagogiske praksis central. Derfor er kompetenceudvikling i udviklingsprogrammet bygget op om at kvalificere de pædagogiske konsulenter og pædagogiske ledere i dagtilbuddene til at facilitere organisatorisk læring og udvikling med afsæt i aktuelt bedste viden, mens kompetenceudviklingen for pædagogerne i dagtilbuddene har fokus på at anvende observationer og analyse af egen praksis til at arbejde med eksplicit instruktion i arbejdet med pædagogiske læreplaner.

Selve indholdet i de enkelte komponenter i indsatsen udvikles i foråret 2014 med inddragelse af dels førende eksperter inden for de seks læreplanstemaer, pædagogisk didaktik, pædagogisk ledelse og forældresamarbejde, dels en række repræsentanter for praksisfeltet, herunder både ledere og medarbejdere fra dagplejen, vuggestuer og børnehaver.

Som en del af programmet gennemføres et effektstudie af udviklingsprogrammet, hvor dagtilbuddene efter lodtrækning inddeles i seks grupper, der skal afprøve interventionsmodellens forskellige komponenter i forskellig rækkefølge med henblik på at vurdere, hvad der giver den mest positive effekt for børnene.

Kommunens udbytte af deltagelse i udviklingsprogrammet

- Struktureret ramme for et løft af kvaliteten i de deltagende dagtilbud baseret på nyeste viden og forskning
- Evidensbaseret arbejde med pædagogiske læreplanstemaer
- Mulighed for indflydelse på, hvordan interventionen tilrettelægges
- Efteruddannelse og kompetenceløft af pædagogiske konsulenter, dagtilbudsledere og pædagoger
- Tablets stilles til rådighed i alle dagtilbud og dagplejegrupper (3 iPads per dagtilbud) og der vil være fokus på digitalisering, herunder adgang til it-baserede refleksionsredskaber.

Kommunens udbytte af programmet forudsætter, at kommunen medvirker til programmets gennemførelse i det omfang, der er angivet nedenfor under *Kommunens medvirken i projektet*.

Kommunens medvirken i projektet

Det er en forudsætning for kommunens opnåelse af ovenstående udbytte, at kommunen aktivt understøtter programmets gennemførelse i overensstemmelse med projektets formål. Dette indebærer navnlig, at kommunen skal udføre de opgaver og stille de ressourcer til rådighed, som er angivet nedenfor – herunder stille medarbejdere til rådighed for programmet i det anførte omfang.

Opgaverne forbundet med deltagelse i udviklingsprogrammet Fremtidens Dagtilbud vil være fordelt på forvaltningen, pilotdagtilbud, dagtilbudsledere i deltagende dagtilbud, pædagogisk personale i deltagende dagtilbud, børnehaveklasseledere på skoler, som modtager børn fra deltagende dagtilbud, og forældre.

Det forventes, at **forvaltningen**:

- Udpeger en projektleder og en pædagogisk konsulent, som igennem hele projektperioden skal deltage i udvalgte møder i kommunegruppen, informere om programmet i kommunen, understøtte proces med at oprette børn i Rambølls system med udtræk fra pladsanvisningen, varetage kontakten til deltagende dagtilbud, herunder følge op på aftaler med dagtilbuddene og aktivt understøtte løbende indsamling af dokumentation
- Accepterer lodtrækning om, hvilke dagtilbud i kommunen der skal indgå i programmet, og hvilke af de tilfældigt udtrukne dagtilbud/dagplejegrupper, der skal indgå i hhv. interventions- og kontrolgruppen. Der skal således involveres ca. 12-15 dagtilbud i kommunen, afhængig af kommunens størrelse og antallet af deltagende kommuner. Dagtilbuddene udvælges tilfældigt, så det er ikke frivilligt for de enkelte dagtilbud, om de vil deltage.
- Udpeger to repræsentanter for dagtilbud/dagplejegrupper, som skal indgå i arbejdet med udviklingen af interventionsmodellen (pilotdagtilbud)
- Sikrer, at børnehaveklasseledere på skoler, som inden for projektperioden vil modtage børn fra de deltagende dagtilbud i 0. klasse, foretager en opfølgende effektmåling
- Bakker op om og aktivt sikrer, at pilotdagtilbud og deltagende dagtilbud deltager i programmets udførelse som anført nedenfor.

Det forventes, at **projektlederen/pædagogiske konsulenter**

- Bakker op om og aktivt sikrer, at pilotdagtilbud og deltagende dagtilbud deltager i programmets udførelse
- Deltager i tværkommunale kompetenceudviklingsforløb (forud for hver eksperimentperiode) og tværkommunale netværksmøder

- Er ansvarlig for planlægning og afholdelse af kompetenceudvikling for de deltagende dagtilbud fire gange (før hver interventionsperiode) på baggrund af udviklede materiale udviklet af konsortiet
- Er ansvarlig for planlægning og afholdelse af netværksmøder på tværs af dagtilbuddene i egen kommune – tre gange i hver eksperimentperiode med støtte fra konsortiet
- Løbende følger op på de deltagende dagtilbuds gennemførelsen af programmet og dokumentation ift. effektstudiet.

Det forventes, at **pilotdagtilbuddene:**

- Indgår i udviklingen og afprøvningen af interventionsmodellen. Dette foregår med udgangspunkt i, at en repræsentant for pilotdagtilbuddet deltager i en række møder i udviklingsgruppen. Der er planlagt tre møder i foråret 2014.
- Sikrer, at minimum to pædagogiske medarbejdere afprøver udvalgte dele af temahæfter og interventionsmodellen. Der kan yderligere være behov for at afprøve spørgeskemaer blandt en bredere kreds af det pædagogiske personale i pilotdagtilbuddene.

Det forventes, at **dagtilbudsledere** i deltagende dagtilbud:

- Deltager i tværkommunale kompetenceudviklingsforløb (forud for hver eksperimentperiode) og kommunale netværksmøder
- Etablerer rammer for organisatorisk læring og udvikling af praksis gennem afholdelse af pædagogiske møder med fokus på analyse og refleksion over egen praksis i afprøvningsforløbet
- Understøtter dagtilbuddets arbejde med at gennemføre målinger af børnenes sproglige og kognitive kompetencer og trivsel før og efter hver af de fire eksperimentperioder
- Selv medvirker til indsamling af dokumentation og understøtte, at personalet indsamler den fastlagte dokumentation og op til et halvt år efter udviklingsprogrammets afslutning
- Understøtter, at konsortiet som led i forskningsprojektet kan gennemføre videoobservationer af udvalgte pædagogiske situationer i dagtilbuddene. Det påhviler dagtilbudslederen at understøtte, at disse aktiviteter kan gennemføres, samt at der indhentes samtykke fra forældre til de deltagende børn, som vil indgå i videooptagelserne.
- Medvirker til aktivt at motivere forældre til de deltagende børn til at bistå programmet i det omfang, der er angivet nedenfor.

Det forventes, at det **pædagogiske personale i de deltagende dagtilbud:**

- Tilrettelægger og gennemfører pædagogiske forløb over 15 uger i hver af de fire eksperimentperioder
- Indsamler dokumentation i forbindelse afprøvningen gennem alle fire eksperimentperioder
- Gennemfører målinger af børnenes sproglige og kognitive kompetencer og trivsel før og efter hver af de fire eksperimentperioder
- Afsætter tid til at deltage i opkvalificeringskurser og til at forberede arbejdet med afprøvningen
- Medvirker til aktivt at motivere forældre til de deltagende børn til at bistå programmet. Undervejs i projektperioden spiller det pædagogiske personale en afgørende rolle i at engagere forældre i udfyldelse af skemaer og gennemførelse af en parallel læringsindsats i hjemmet ved løbende at tale med forældrene om vigtigheden af aktiviteterne og stille sig til rådighed ved spørgsmål.

Det forventes, at **børnehaveklasseledere:**

- Foretager en opfølgende målinger af børnenes sproglige og kognitive kompetencer og trivsel, som inden for interventionsperioden begynder i 0. klasse. Det vil variere fra skole til skole, hvor mange deltagende børn der skal sprogvurderes i regi af udviklingsprogrammet.

Det forventes, at **forældre til deltagende børn**:

- Udfylder et spørgeskema om hjemmelæringsmiljøet. Derudover skal forældrene i forskelligt omfang gennemføre en parallel læringsindsats i hjemmet.

Da udviklingsprogrammet gennemføres som en del af den pædagogiske praksis i dagtilbuddet, forudsættes det ikke, at forældrene accepterer barnets deltagelse i interventionen. I forhold til de forældre, som udpeges til at deltage i den gruppe af interventionen, som indbefatter en parallel indsats i hjemmet, er forældrenes deltagelse frivillig. Jf. ovenstående forventes det, at dagtilbudsledere og pædagogisk personale spiller en aktiv rolle for at motivere forældrenes deltagelse.